

O ver ideologie en realiteit

2011/84
27 | 10 | 2011

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

Op zaterdag 24 september was ik uitgenodigd op Manifiesta te Bredene aan Zee dat als ondertitel het feest van de solidariteit kreeg. Een afgeladen tent zat er te wachten op het antwoord op de vraag: “Wie bedreigt onze pensioenen?” maar blijkbaar was mijn aanwezigheid vooral gewenst om iemand op het podium te zien verschijnen op wie de angst en frustratie over die pensioenvraag geprojecteerd kon worden.

Meerdere malen sprong er iemand recht in het publiek om me allerlei verwensingen naar het hoofd te slingeren alsof de personificatie van al het kwaad in de wereld zich in mijn persoon verenigde. Nochtans is het enige wat objectief de aanleiding kon zijn voor al die haat het publiceren van een boek over de pensioenen bij Itinera eerder dit jaar door mezelf en mijn collega. Hierin hadden we nochtans bij ons eigen weten geen duivels plan ontplooit maar een reeks constructieve voorstellen die in onze ogen kunnen leiden naar betere pensioenen. Het helpt uiteraard niet dat er mensen zijn die in hun analyse van de pensioenproblematiek in annex van hun boek een hele opsomming maken

van wat de spookbrigade genoemd wordt met het demoniseren van mensen als zouden ze klopgheesten en armoezaaiers zijn die de medemens vooral schade willen berokkenen. Zoals mijn goede collega Koen Schoors eens nogal filosofisch stelde: waar halen we het in ons hoofd om intentieprocessen te maken van anderen als we met enige zelfreflectie vaak tot de conclusie komen dat onze eigen motivatie voor onszelf niet altijd even duidelijk is. Vorige week sprak ik over hetzelfde thema voor de (brug-) gepensioneerde kring van ABVV-metaal. Daar ontdeed ik net een grote openheid. Ongetwijfeld werden niet alle analyses gedeeld door het publiek van delegees en militanten

“

Elk initiatief in die richting krijgt principieel alvast mijn steun, of het nu gaat over het experiment van de burgerdemocratie van de G1000 of het meer gebruikelijke partijcongres dat tenminste de moeite doet om ook mensen uit te nodigen die niet tot de eigen incrowd behoren.

”

maar er was wel een gedeelde basis van bezorgdheid en een zoektocht naar constructieve oplossingen.

Het is hachelijk om op basis van twee ervaringen grote conclusies te trekken. Toch denk ik dat als we echt naar elkaar luisteren, we vaak zullen merken dat we meer gemeen-

schappelijk hebben dan we op het eerste gezicht denken. Uiteindelijk kunnen we vertrekken van een aantal feiten die alhoewel soms verschillend geïnterpreteerd, niet zomaar ontkend kunnen worden. Uiteraard is het zo dat hoe complexer de materie, hoe verder de interpretaties uit elkaar zullen liggen maar feitenkennis is een eerste noodzakelijke voorwaarde om tot een constructieve dialoog te komen. Een voorbeeld van zo een complexe materie is de financiële crisis waar ik helaas vaak moet vaststellen dat zowel aan linker- als rechterzijde heel vaak op ideologische interpretatieschema's wordt teruggevallen. Persoonlijk vind ik het ondertussen erg vermoeiend om over de bankencrisis nog maar eens een keer te moeten aantonen dat de realiteit genunanceerder is. Overigens doet dossierkennis er echt wel

toe. Al vaak is me opgevallen dat mensen over hun eigen expertise-domein vaak een erg evenwichtige en pragmatische visie kunnen ontwikkelen maar dat op het moment dat ze uitspraken doen over zaken waar ze eigenlijk minder mee vertrouwd zijn om simplistische opvattingen terugvallen. Zelfs Nobelprijswinnaars werden hier al meerdere malen op betrapt.

Nu is het ongetwijfeld zo dat er een hele groep is die net haar brood verdient door dergelijke polarisatie op de spits te drijven. Het is echter helemaal niet zo dat we door in ons eigen gelijk te volharden dichter komen bij een pragmatische aanpak van de grote problemen waarmee we vandaag geconfronteerd worden.

De sociale psychologieteratuur toont dat wanneer mensen gegroepeerd worden die gelijkaardig denken ze opschuiven naar extreme posities terwijl wanneer ze gegroepeerd worden met andersdenkenden hier veel gematigdere posities uit resulteren. Hieruit blijkt dat het essentieel is voor een democratie om open te staan voor tegengestelde visies omdat anders het risico te groot wordt dat te vaak de neiging opkomt om aan de anderen in de eigen groep te tonen hoe streng men wel is in de eigen geloofsleer. Dit fenomeen werd overigens zelfs vastgesteld

bij professionele rechters die toch geacht worden erg nuchter en objectief tot hun oordeel te komen. Het blijft mijn al dan niet naïeve overtuiging dat we door naar elkaar te willen luisteren, we uiteindelijk wel tot hervormingen kunnen komen waar we allemaal zoveel behoefte aan hebben. Uiteraard zonder onze kritische zin uit het oog te verliezen vooral als het gaat over het aanwenden van het geld van de gemeenschap. Elk initiatief in die richting krijgt principieel alvast mijn steun, of het nu gaat over het experiment van de burgerdemocratie van de G1000 of het meer gebruikelijke partijcongres dat tenminste de moeite doet om ook mensen uit te nodigen die niet tot de eigen incrowd behoren.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom

Verschenen in De Tijd van 26/10/2011

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming

ONAFHANKELIJKE DENKTANK

KLARE IDEEËN, KLAAR VOOR ACTIE

Itinera Institute VZW

Leopold II Laan 184d B-1080 Brussel
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org
www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever: Marc De Vos, Directeur